

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
AUGUST 8-10, 2021**

**KHARKIV
2021**

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Kharkiv, Ukraine

8-10 August 2021

Kharkiv, Ukraine

2021

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference –Topical issues of modern science, society and education (August 8-10, 2021) SPC –Sci-conf.com.ua, Kharkiv, Ukraine. 2021. 1016 p.

ISBN 978-966-8219-85-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. SPC –Sci-conf.com.ua. Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-8-10-avgusta-2021-goda-harkov-ukraina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kharkiv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center –Sci-conf.com.ua ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ НАУКИ

1. *Ключка С. І., Чемерис І. А., Сич В. С., Ананченко А. В.* 20
СТРУКТУРА ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ В ЛІСОВИХ
ФІТОЦЕНОЗАХ ПРИДНІПРОВСЬКОЇ ВИСОЧИНИ
2. *Комоні Є. Й.* 27
РОЛЬ ФІТОТЕХНІКИ В ЗАХИСТІ ЯБЛУНІ ВІД БОРОШНИСТОЇ
РОСИ (RODOSPHAERA LEUCOTRISNA)
3. *Остонакулов Т. Э., Низамов Р. А., Муратов О. Х., Жаббаров Ш.* 31
ВЫДЕЛЕНИЕ СОРТОВ И ГИБРИДОВ ТОМАТА И
УСТАНОВЛЕНИЕ ОПТИМАЛЬНЫХ СРОКОВ
ВОЗДЕЛЫВАНИЯ В ПОВТОРНОЙ КУЛЬТУРЕ
4. *Остонакулов Т. Э., Саидмуродов Х. И.* 36
РОЛЬ СОРТА, СРОКИ ПОСАДКИ И ВИДЫ МУЛЬЧИРОВАНИЯ
ПОЧВЫ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ СВЕРХРАННЕГО КАРТОФЕЛЯ
В ЮЖНОМ РЕГИОНЕ УЗБЕКИСТАНА
5. *Остонакулов Т. Э., Турсунов Гияс Суннат угли, Амантурдиев И. Х.* 41
ОСОБЕННОСТИ РОСТА, ФОРМИРОВАНИЯ
ФОТОСИНТЕТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА И УРОЖАЯ НОВЫХ
СОРТОВ БАТАТА ПРИ РАЗЛИЧНЫХ СРОКАХ ВЫСАДКИ
РАССАДЫ
6. *Полянський О. С., Д'яконов В. І., Дьяконов О. В., Пиріжок В. С.* 48
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА
ПАЛИВНИХ БРИКЕТІВ ПІДВИЩЕНОЇ ЯКОСТІ ГНУЧКИМИ
ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИМИ НВЧ-ТЕХНОЛОГІЯМИ
7. *Соболь О. М.* 55
АКТУАЛЬНОСТЬ РАЗВЕДЕНИЯ ЛОШАДЕЙ
ТЯЖЕЛОВОЗНОГО НАПРАВЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ
УСЛОВИЯХ
8. *Фурманець О. А.* 62
ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ОЗИМОГО НА ДЕРНОВО-
ПІДЗОЛИСТИХ ҐРУНТАХ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ ЗА РІЗНИХ
ДОЗ ОСНОВНОГО УДОБРЕННЯ
9. *Чемерис І. А., Ключка С. І., Зеленько В. О., Усик В. В.* 69
ОЦІНКА САНІТАРНОГО СТАНУ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ
ПАРКУ «СОСНОВИЙ БІР» М. ЧЕРКАСИ
10. *Чемерис І. А., Швець В. М., Гутьман О. Д., Підвезений В. О.* 76
СПІВВІДНОШЕННЯ РАННЬОЇ І ПІЗНЬОЇ ЗОН РІЧНИХ КІЛЕЦЬ
ДЕРЕВИНИ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО ЗА РІЗНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ
УМОВ

ВЕТЕРИНАРНЫЕ НАУКИ

11. *Тарасова А. А., Франчук-Крива Л. О.* 83
ЗАСОБИ СИМПТОМАТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ЗА ХРОНІЧНОЇ ДІАРЕЇ

БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

12. *Василевич К. О.* 89
ВПЛИВ ЗМІШАНИХ ПОСІВІВ ГОРОХА ОВОЧЕВОГО ТА
РИЖІЮ ПОСІВНОГО НА ДИНАМІКУ РОСТУ КУЛЬТУР ТА
ЇХНЮ ВРОЖАЙНІСТЬ
13. *Васильєва Т. В., Немерцалов В. В., Коваленко С. Г.,
Бондаренко О. Ю.* 94
ЗБОРИ В. М. ЧЕРНЯЄВА В ІСТОРИЧНИХ КОЛЕКЦІЯХ
ГЕРБАРІЮ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА (MSUD)
14. *Гуденко О. В.* 100
ДІЄТИЧНІ ТА ТЕРАПЕВТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БОБОВИХ
КУЛЬТУР
15. *Єрошенко Г. А., Лисаченко О. Д., Григоренко А. С., Шевченко К. В.,
Донець І. М., Жага О. М.* 106
МОРФОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУДИН
РЕЗИСТИВНОЇ ЛАНКИ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ 12-ПАЛОЇ
КИШКИ ЩУРІВ ПРИ ДІЇ КОМПЛЕКСУ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК
16. *Остапенко В. В., Лисенко Г. М.* 110
ПЕРСОНАЛЬНА ГЕРБАРНА КОЛЕКЦІЯ С. О. МУЛЯРЧУКА У
СКЛАДІ ГЕРБАРІЮ NZHU (НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ)
17. *Первак І. Л., Іваницька Ю. А.* 117
АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІАСТОЛІЧНОГО АРТЕРІАЛЬНОГО
ТИСКУ НА ОСНОВІ МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ У
СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІСЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
18. *Чень І. Б., Москалюк Н. В., Гуменюк Г. Б.* 122
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ
ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

19. *Andriievskiy I. I.* 126
QUANTITATIVE ANALYSIS OF CORRELATIONS BETWEEN
BODY SIZES AND PERSONALITY INDICATORS OF HEALTHY
WOMEN WITH ECTOMORPHIC SOMATOTYPE
20. *Malakhova D. O., Lesny V. V.* 131
USING OF THE INTRAGASTRIC BALLOON IN WEIGHT
CORRECTION IN OBESITY
21. *Tkachenko E. V.* 134
TYPOLOGICAL ASPECTS TAKING INTO ACCOUNT
IMPORTANCE APPLIED DATA
22. *Vakhovskiy V. V.* 141
LIMITS OF THE PERCENTAGE OF TELEROENTGENOGRAPHIC

	PARAMETERS IN YOUNG MEN AND YOUNG WOMEN WITH ORTHOGNATHIC OCCLUSION, DETERMINED BY THE METHOD OF JARABAK	
23.	Барила Н. І. ХРОНІЧНА СЕРЦЕВА НЕДОСТАТНІСТЬ: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ТЕРАПІЇ	146
24.	Бондарь О. О. АКТИВНІСТЬ МАТРИКСНИХ МЕТАЛОПРОТЕЇНАЗ І ЇХ ТКАНИННИХ ІНГІБІТОРІВ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ГРАНУЛЮЮЧОМУ ПЕРІОДОНТИТІ	155
25.	Гнатюк М. С., Монастирська Н. Я., Татарчук Л. В., Рубас Л. В. МОРФОМЕТРИЧНА ОЦІНКА ЗМІН СТРУКТУР СКРОНЕВО-НИЖНЬОЩЕЛЕПНОГО СУГЛОБА В УМОВАХ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ГІПЕРГЛІКЕМІЇ	158
26.	Грінченко С. В., Качанов О. В., Колотілов О. В., Книгін М. В. УСКЛАДНЕННЯ СИМУЛЬТАННОГО ОПЕРАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ ВЕЛИКИХ І ГІГАНТСЬКИХ ВЕНТРАЛЬНИХ ГРИЖ	162
27.	Дехканов Т. Д., Дехканова Н. Т., Рахманов З. М. СРАВНИТЕЛЬНАЯ МОРФОЛОГИЯ ЖЕЛЕЗИСТОГО АППАРАТА АМПУЛЫ ФАТЕРОВА СОСОЧКА У НЕКОТОРЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ ЖИВОТНЫХ	164
28.	Дехканов Т. Д., Махмуров А. М., Холхужаев Ф. И. СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ДИАГНОСТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАТИВНОСТИ РЕНТГЕНОГРАММ КОСТЕЙ ПУТЁМ КОМПЬЮТЕРНОЙ ОБРАБОТКИ ИХ ЭЛЕКТРОННЫХ КОПИЙ	168
29.	Жулавский И. А. ОСОБЕННОСТИ РЕАБИЛИТАЦИИ ПАЦИЕНТОВ С САРКОПЕНИЕЙ ПРИ РАЗЛИЧНЫХ РЕФЕРЕНСНЫХ ЗНАЧЕНИЯХ ТЕСТОСТЕРОНА	173
30.	Зварич Л. І., Ганжій І. Ю., Мазур О. Д. КЛІНІКО-ГОРМОНАЛЬНІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ У ПАЦІЄНТОК З ГІПЕРПЛАСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЕНДОМЕТРІО ТА ПАТОЛОГІЄЮ ЩИТОВИДНОЇ ЗАЛОЗИ	176
31.	Зеленчук Г. М. ДЕРМАТОГЛІФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАЛЬНИХ ФАЛАНГ ПАЛЬЦІВ РУК, ОСІБ КОТРІ ВЧИНЯЛИ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я	182
32.	Козань Н. М., Коцюбинська Ю. З. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРМАТОГЛІФІКИ СТОП У ЖІНОК РІЗНИХ ЕТНОТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРУП ПРИКАРПАТТЯ	184
33.	Костенко І. Ф., Костенко О. В. ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ОНЛАЙН НА СТАН ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ	189

34. *Ластовецька Л. О., Калініченко О. О., Маслак В. І., Кудіна С. В., Юнгін О. С.* 193
 ВПЛИВ АНТИБІОТИКІВ АЗИТРОМІЦИНУ ТА ХЛОРАМФІНІКОЛУ НА ФОРМУВАННЯ БІОПЛІВОК ЗБУДНИКІВ ОПОРТУНІСТИЧНИХ ІНФЕКЦІЙ
35. *Пономаренко С. В., Осолодченко Т. П., Порт О. В., Лук'яненко Т. В., Калітіна С. М.* 195
 АНТИБАКТЕРІАЛЬНА ДІЯ ЕКСТРАКТІВ, ОТРИМАНИХ З БРУНЬОК SALIX SP ПО ВІДНОШЕННЮ ДО ENTEROCOCCUS SP
36. *Росіхін В. В., Яковенко М. Г.* 197
 ВПЛИВ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ФУНКЦІОНАЛЬНУ АКТИВНІСТЬ НЕЙТРОФІЛІВ КРОВІ
37. *Сергеев В. М.* 201
 ШЛЯХ ДО ЗДОРОВОГО ЖИТТЯ
38. *Товт-Коршинська М. І., Лях О. І., Дербак М. А., Лазур Я. В.* 210
 ВПЛИВ АНТИРЕФЛЮКСНОЇ ТЕРАПІЇ НА ПЕРЕБІГ ХРОНІЧНОГО ОБСТРУКТИВНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНЬ
39. *Фоменко К. Н.* 216
 ПАТОГЕНЕЗ НЕБЛАГОПРИЯТНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОРГАНІЗМ ЕЛЕКТРОМАГНИТНЫХ ПОЛЕЙ, МИКРОВОЛНОВОГО ИЗЛУЧЕНИЯ И УЛЬТРАЗВУКА
40. *Худан Р. І., Гецько Н. В.* 220
 ОСОБЛИВОСТІ КАЛЬЦІЙ-ФОСФОРНОГО ОБМІНУ ЗА УМОВИ ЛІПОПОЛІСАХАРИД-ІНДУКОВАНОГО ПАРОДОНТИТУ НА ТЛІ ХРОНІЧНОЇ ТІОЛАКТОНОВОЇ ГІПЕРГОМОЦИСТЕЇНЕМІЇ
41. *Чадюк В. О.* 223
 ФЕНОТИПОВІ ПАРАМЕТРИ В ОСІБ РІЗНИХ СТАТЕВИХ ТА ЕТНОТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ ПРИКАРПАТТЯ
42. *Чернета В. М., Заказнов В. Ф.* 225
 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ВИПУСКНИКІВ–МЕДИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ЗБРОЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ
43. *Шестаков В. І., Пархоменко Т. А., Кузеванова М. В., Севастьянова Н. Є.* 232
 ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ТА ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ КОНТАКТІ З МЕДУЗАМИ
- ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЕ НАУКИ**
44. *Борисюк І. Ю., Валіводзь І. П., Акішева А. С., Молодан Ю. О.* 239
 РОЗРОБКА СКЛАДУ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКУВАЛЬНО-КОСМЕТИЧНОГО РОЗЧИНУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ СТАНУ ШКІРИ ПРИ АКНЕ
45. *Хмельникова Л. І., Маслак Г. С.* 244
 ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИВЧЕННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

- ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО «КРОК-1.ФАРМАЦІЯ»
46. *Цеменко К. В., Натріашвілі Л. Г., Забава Р. І.* 250
ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ НОВОЇ МАЗІ КОМБІНОВАНОГО
СКЛАДУ З ПРОТИЗАПАЛЬНИМ ЕФЕКТОМ

ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

47. *Брюховецька І. В., Прийма А. М.* 252
ДОСЛІДЖЕННЯ ГІДРОХІМІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ВОДИ
ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ СТРИЙСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВЩИНИ

ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

48. *Kuchanskyu V.* 259
EVALUATION OF THE EFFECT CORONA ON THE
PARAMETRIC OPTIMIZATION OF THE OPERATING MODES
49. *Гутаревич Ю. Ф., Шуба Є. В., Сирота О. В., Тріфонов Д. М.* 267
ВПЛИВ ПІДГРІВУ ПОВІТРЯ НА ВПУСКУ НА ЕНЕРГЕТИЧНІ
ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТРАНСПОРТНОГО ДВИГУНА
ПРИ РОБОТІ НА СПИРТОВМІСНОМУ БЕНЗИНІ В УМОВАХ
НИЗЬКИХ ТЕМПЕРАТУР
50. *Кудін А. П., Бабич В. О.* 272
АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ КЕРУВАННЯ БАЗАМИ ДАНИХ
51. *Небеснюк О. Ю., Ніконова З. А., Перловський О. М.* 277
МОДУЛЬ ТЕЛЕМЕТРИЧНОГО КАНАЛУ ДАНИХ ДЛЯ ЕКГ–
ТЕЛЕМЕТРІЇ
52. *Ніконова З. А., Небеснюк О. Ю., Кириченко О. М.* 283
ПРИЛАД ДЛЯ ТЕРАПІЇ ДЕРМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
53. *Попова І. О., Ковальов О. В.* 287
РОЗРАХУНОК ПАРАМЕТРІВ ЕЛЕКТРИЧНОЇ СХЕМИ
ПРИСТРОЮ ЯК ФІЛЬТРУ ЛІНІЙНИХ НАПРУГ МЕРЕЖІ
54. *Прачик В. В., Ляшенко О. М.* 292
РОЗРОБЛЕННЯ НАТИВНОГО МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ ДЛЯ
МОНІТОРИНГУ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПІД
ОПЕРАЦІЙНУ СИСТЕМУ ANDROID
55. *Рацук М. Є., Жебраківська І. О.* 298
ОДЕРЖАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТА БЕЗПЕЧНИХ ЙОГУРТІВ
З ЦУКРОЗАМІННИКАМИ
56. *Салямова К. Д., Хужакулов М. Ж.* 301
ЧИСЛЕННИЙ АНАЛІЗ НАПРЯЖЕНОГО СОСТОЯНИЯ
ОБДЕЛКИ ТОННЕЛЯ ПРИ СЕЙСМИЧЕСКОМ ВОЗДЕЙСТВИИ
57. *Сидорчук Б. П., Наумчук О. М.* 305
МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ СИСТЕМИ
АВТОМАТИЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТИСКУ СТИСНЕНОГО
ПОВІТРЯ
58. *Холодна З. Б., Кунчін Я. С.* 311
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ: «АЛГОРИТМ ГРЕХЕМА ДЛЯ

	ПОБУДОВИ МІНІМАЛЬНОЇ ОПУКЛОЇ ОБОЛОНКИ»	
59.	<i>Хорошун Г. М.</i> СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ГАЛУЗІ ОПТИЧНОЇ МЕТРОЛОГІЇ	313
60.	<i>Шаповалов О. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ БУДОВИ АВТОНОМНОГО ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ДЛЯ ЖИВЛЕННЯ ПРИВОДНОГО ЕЛЕКТРОДВИГУНА СИСТЕМ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ЗАХИСТУ	320
ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ НАУКИ		
61.	<i>Коржов Є. І., Пуленко Ю. В.</i> ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ЕЛЕМЕНТІВ ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ НИЖНЬОЇ ТЕЧІЇ РІЧОК	325
62.	<i>Неплях В. В.</i> ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД ВИВЧЕННЯ КУРСУ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	332
ГЕОЛОГО-МИНЕРАЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ		
63.	<i>Зейналова Севил Адил</i> ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ГЕОЛОГО- ГЕОФИЗИЧЕСКИХ РАБОТ ОРОГЕНА БОЛЬШОГО КАВКАЗА	335
АРХИТЕКТУРА		
64.	<i>Андрусак У. Б.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ РАКОВЕЦЬКОГО ЗАМКОВОГО КОМПЛЕКСУ (НА ОСНОВІ ІКОНОГРАФІЧНИХ І НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ)	343
65.	<i>Бандура О. І.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ВИКОНАНИХ ОБСЯГІВ РОБІТ І ПРОВЕДЕННЯ ВЗАЄМОРОЗРАХУНКІВ ЗА ВИКОНАНІ РОБОТИ ПО ОБ'ЄКТАХ БУДІВНИЦТВА ЗА ТВЕРДОЇ ТА ДИНАМІЧНОЇ ДОГОВІРНОЇ ЦІНИ	350
66.	<i>Верес М. К.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ НАРОДНИХ ШКІЛ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ	357
67.	<i>Дмитрук О., Березовецька І.</i> ТИПОЛОГІЯ СУЧАСНОГО МАЛОПОВЕРХОВОГО ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА	361
68.	<i>Мілюкова І. Р., Нудний І. П.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ КОШТОРИСНИХ РОЗРАХУНКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	366

ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ НАУКИ

УДК 556.011

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ЕЛЕМЕНТІВ ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ НИЖНЬОЇ ТЕЧІЇ РІЧОК

Коржов Євген Іванович

PhD, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури,
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Пуленко Юлія Василівна

студент,
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна

Вступ. За умов виникнення та активного розвитку транс-дисциплінарних наукових напрямів, що стало досить поширеним явищем наприкінці ХХ – початку ХХІ століть, особливу актуальність набуло питання вірного використання назв та термінів, які позначають окремі процеси та об'єкти. У вітчизняній науковій літературі терміни, які використовують автори при екологічних, гідробіологічних, геоморфологічних, гідрохімічних, біологічних, природоохоронних та інших загально природничих дослідженнях нерідко в географії мають зовсім інше значення і несуть не коректне смислове навантаження. Так, фахівці різних сфер наукових досліджень часто використовують ряд споріднених термінів вважаючи їх синонімами, місцевими назвами позначають об'єкти, які термінологічно не є такими, а мають лише літературне (естетичне) підґрунтя власних географічних назв.

Мета. На прикладі нижньої течії Дніпра розглянути етимологію та ряд термінологічних особливостей географічних назв окремих водних об'єктів гирлових ділянок річок та означити їх правильне використання при проведенні наукових досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. Одним з найбільших кластерів розділення гідрографічної мережі річки є поділ на верхню, середню та нижню. Певної методики щодо визначення окремих ділянок прийнятної для усіх річок немає. Зазвичай такий розподіл проводиться за загально географічними принципами, які враховують ухил річки та місцевості, розробленість руслової мережі, геоморфологічні особливості окремих районів та інші ознаки, які є характерними для окремих ділянок. Обов'язково враховується наявність гідротехнічних споруд, які можуть перекривати руслову мережу річки, змінювати напрям її течії або мати інший вагомий вплив на гідроморфологічні особливості русла.

Дніпро, за комплексом зазначених вище ознак, поділяється наступним чином [6, 8]:

- верхня течія річки або Верхній Дніпро – від витoku біля с. Бочарове Смоленської області до Києва;
- Середній Дніпро (середня течія) – від Києва до Запоріжжя;
- Нижній Дніпро (нижня течія) – від Запоріжжя до морського краю дельти біля с. Кизомис.

Зазначений розподіл Дніпра схвалений ДУ «Держгідрографія» та враховує не лише загальні географічні особливості річки але й враховує Європейський стандарт Inland ECDIS, розроблений Комісією по Рейну і схвалений Дунайською комісією та Економічною Радою ООН і також входить до сучасного спеціалізованого картографічного комплексу річкових навігаційних карт України [8].

Верхній Дніпро розташовується від витoku біля с. Бочарове Смоленської області до верхнього б'єфу Київської ГЕС. Закінчується Київським водосховищем. Найбільші притоки – Прип'ять, Тетерів.

Середній Дніпро – це ділянка від Києва до Запоріжжя. Притоками Дніпра на цій ділянці є Стугна, Трубеж, Рось, Супой, Вільшанка, Золотоноша, Сула, Тясмин, Псел, Ворскла, Орель, Самара.

До Середнього Дніпра входять 4 великі водосховища: Канівське, Кременчуцьке, Дніпродзержинське і Дніпровське. Нижня ділянка середньої течії Дніпра, до створення на ній водосховища, була дуже порожиста аж до Запоріжжя, що є не характерним для нижньої течії і в більшості випадків є морфологічною ознакою перехідної зони між цими двома ділянками (течіями) річки. Дніпровське (Запорізьке) водосховище є першим водосховищем, спорудженим на місці дніпровських порогів у 1932 р. Довжина порожистої ділянки становить близько 65 км, а ширина – від 380 до 960 м. Усього було дев'ять порогів. У результаті будівництва греблі Дніпровської ГЕС пороги було затоплено і утворено водосховище, яке досягло проектного рівня в 1934 р. Підірвану під час війни греблю було відновлено в 1947 році [5, 8, 10]. З цього часу крайньою нижньою межею середньої течії Дніпра вважається верхній б'єф Дніпровської ГЕС.

Нижній Дніпро є ділянкою, яка має найбільші неточності термінологічного визначення окремих районів та географічних зон у працях відчизняних науковців. Найбільш некоректно використовуються терміни «гирлова ділянка», «гирлова область», «Нижній Дніпро», «нижня течія Дніпра». Використання терміну «пригирлова ділянка Дніпра» у переважній більшості наукових та публіцистичних праць взагалі використовується невірно та не має ніякого відношення до об'єкту, що описується. У даній праці ми маємо на меті визначити єдині вірні терміни, які слід використовувати у якості визначення окремих районів нижньої течії Дніпра та його гирлової ділянки.

Як зазначалось нами раніше, назву Нижній Дніпро або нижня течія Дніпра має ділянка гідрографічної мережі річки від нижнього б'єфу Дніпровської ГЕС до морського краю дельти. Подальше зонування за природними параметрами на Нижньому Дніпрі ускладнюється наявністю гідроенергетичних споруд, які розмежовують ділянку на ряд окремих водних об'єктів.

Гирловою ділянкою річки вважається перехідна зона вздовж якої гідрологічний режим притаманний річці, поступово переходить до морського.

Таким чином верхньою межею цієї ділянки прийнято вважати межу до якої максимально далеко можливе проникнення солоних вод вверх за течією, які спричинені припливно-відпливними чи сгінно-нагінними явищами. У гирлі Дніпра в сучасний період цією межею є гребля Каховської ГЕС [8, 12, 13], на Південному Бузі – с. Новопетрівське [3, 8]. Синонімами цього терміну є «гирло», «понижзя», «приморська ділянка річки».

Гирлові ділянки є відкритими і закритими косою, зі сформованою дельтою або без неї. В залежності від цього різняться територіальні назви окремих елементів та районів гирла.

За наявності дельти (Дніпро, Волга, Ніл, тощо) гирлова ділянка ділиться на дельтову та придельтову частини [2, 4-6, 16].

Придельтова частина простягається від верхнього створу гирлової ділянки до вершини дельти. Річка на придельтовій ділянці протікає переважно одним добре розробленим руслом, має притоки, переважно лівобережні заплави [2, 5, 6].

Дельта, згідно визначення А. І. Чеботарьова, – це особлива форма гирла річки, яка зазвичай виникає на мілководних ділянках моря чи озера при впадінні в них річок, що несуть значну кількість наносів. З часом дельти поступово збільшуються у напрямку приймальної водойми. За наявності значних припливно-відпливних процесів формування дельти не відбувається згідно закономірностей формування алювіального конусу виносу у гирлових ділянках річок [1, 9]. Дельти, які утворюються шляхом заповнення наносами затоки, що вдається до суші називаються дельтою виповнення, ті, які розвиваються за межі загальної смуги узбережжя – дельти висунення [9, 14]. Вершиною дельти прийнято вважати місце відгалуження першого рукава, нижче якого починається розтікання річкових вод по дельтових рукавах та водотоках [2, 6, 7, 11].

Завершальною, найбільш молодого та рухливою частиною гирлової ділянки є морський край дельти – вузька полоса між острівною частиною дельти та мілководним пригирловим узмор'ям.

За морським краєм дельти при відкритому типі гирлової ділянки слідує пригирлове узмор'я та звал глибин. При закритому типі гирла приймальною водоймою річки є лиман відгороджений від моря косою. Слід розділяти поняття «лиман» та «естуарій». Естуарій – це воронкоподібний тип гирлової ділянки ріки, який включає в себе острівну частину гирла та пригирлове узмор'я. Останнє, зазвичай, не має відкладень наносів, переважно за рахунок дії припливно-відпливних течій. За наявності коси, якою гирлова ділянка річки відокремлюється від морської акваторії, таке гирло є лиманного типу і приймальною водоймою річки є закритий лиман – водойма, що є мілководною затокою, затопленою водами моря у гирлі річки і в певній мірі відгороджена від моря косою або зоною мілководдя. При повному блокуванні зв'язку з морем на місці лиману утворюється лиманне озеро. Якщо до лиману чи лиманного озера надходять декілька гирл річок, такий об'єкт прийнято визначати як гирлову область, що включає в себе усі гирлові ділянки річок та їх спільну приймальну водойму, яка не є морем. Існування естуарних областей не можливе з точки зору класичної гідрології, вони завжди відокремлені один від одного і приймальною водоймою естуаріїв є морська акваторія.

З огляду на це, гирлова ділянка Південного Бугу виконана у формі естуарію [14, 15], а Дніпра – у формі лиману. Так, вживання терміну «естуарій» по відношенню до Дніпровсько-Бузького лиману є некоректним. Для регіону досліджень використання терміну естуарій є прийнятним лише у випадку коли розглядається гирлова ділянка Південного Бугу відокремлено від Дніпровсько-Бузького лиману. В інших випадках слід використовувати назви, що не включають у собі слова «естуарій»: «Дніпровсько-Бузький лиман», «гирлові ділянки Дніпра та Південного Бугу», «Дніпровсько-Бузька гирлова область», «Дніпровсько-Бузька водна система», тощо.

У матеріалах нами розглянуто суто географічні визначення окремих об'єктів нижньої течії річок на прикладі Дніпра та Південного Бугу. Ми не виключаємо термінологічні варіації у визначенні окремих ділянок гідрографічної мережі вод суші наприклад при екологічних або геоботанічних дослідженнях, однак вважаємо, що найбільш коректним і точним є

використання саме географічних назв і термінів навіть при проведенні досліджень водних об'єктів під кутом інших наук та наукових напрямів.

Висновок. Вірне використання термінів та географічних назв об'єктів не лише складає позитивне враження про науковця як спеціаліста і високоосвічену особистість, а й надає можливість описати більш широко властивості, якості самого об'єкту, явища, які в ньому відбуваються і їх генезис, сприяють більш швидкому і правильному складанню образу про об'єкт та предмет досліджень.

Перелік літературних джерел

1. Дяченко В. В., Рудницький Є. А., Сілін М. М., Лубенко В. О., Коржов Є. І. Фактори формування алювіального конусу виносу у гирлових ділянках річок // Матеріали наукової Інтернет-конференції: «Актуальні питання раціонального використання екосистем Півдня України очима молодих вчених». – ХДАУ 14-15 жовтня 2020 р., Херсон. – С. 17-19.

2. Коржов Є. І. Антропогенний вплив на екосистему пониззя Дніпра та можливі шляхи його послаблення / Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту. – Вип. 267. – К.: Ніка-Центр, 2015. – С. 102-108.

3. Коржов Є. І., Бородин А. В. Гідрографічна характеристика Дніпровсько-Бузького лиману в межах НПП «Нижньодніпровського» / Наукові читання, присвячені Дню науки. Екологічні дослідження Дніпровсько-Бузького регіону. – Вип. 11. – Збірник наукових праць. – Херсон, – 2018. – С. 56-59.

4. Коржов Є. І. Зовнішній водообмін руслової та озерної систем пониззя Дніпра в сучасний період / Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – К.: Обрії. – 2013. – Том 2(29). – С. 37–45.

5. Коржов Е. И. Некоторые экологически значимые аспекты водного режима Нижнего Днепра / Наукові читання присвячені Дню науки. Вип.3: Зб. наук. пр. – Херсон, Вид-во: ПП Вишемирський В.С., 2010. – С.4-9.

6. Коржов Е. И. Современная гидрографическая характеристика низовья Днепра / Наукові читання присвячені Дню науки. Вип.4: Зб. наук. пр. – Херсон, Видво: ПП Вишемирський В.С., 2011. – С.4–17.

7. Костяницын М.Н. Гидрология устьевой области Днепра и Южного

Буга / М.: Гидрометеиздат, 1964.– 336 с.

8. Мішина Л. Гідрографічне дослідження річки Дніпро: минуле, сучасне, майбутнє... / Вісник держгідрографії. – 1 (13) березень 2006. – С. 9-14.

9. Михайлов В. Н., Горин С. Л. Новые определения и типизация устьевых областей рек и их частей – эстуариев / В.Н. Михайлов, // Водные ресурсы, 2012. – Том 39. - № 3. – С. 243 – 257.

10. Науково-практичні рекомендації щодо покращення екологічного стану слабопроточних водойм пониззя Дніпра / С. В. Овечко, Є. І. Коржов, В. Л. Гільман. – Херсон, 2015. – 28 с.

11. Науково-практичні рекомендації щодо покращення стану водних екосистем гирлової ділянки Дніпра шляхом регулювання їх зовнішнього водообміну / Є. І. Коржов. – Херсон, 2018. – 52 с.

12. Тімченко В. М., Гільман В. Л., Коржов Є. І. Гідрологічні засади поліпшення стану екосистеми пониззя Дніпра // Современные проблемы гидроэкологии. Перспективы, пути и методы решений: Материалы III Международной научной конференции. – Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2012. – С. 9–12.

13. Тімченко В. М., Коржов Е. И., Гуляева О. А., Дараган С. В. Динамика экологически значимых элементов гидрологического режима низовья Днепра / Гидробиол. журн. – 51, №4. – 2015. – С. 81-90.

14. Чеботарев, А. И. Гидрологический словарь / Издание 3-е, перераб. и доп. Л.: Гидрометеиздат, 1978. - 307 с.

15. Korzhov Ye. I. Ecohydrological investigation of plain river section in the area of small hydroelectric power station influence / Collective monograph: Current state, challenges and prospects for research in natural sciences. – Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. – P. 135-154.

16. Timchenko V. M., Korzhov Ye. I. , Guliyayeva O. A., Batog S. V. Dynamics of Environmentally Significant Elements of Hydrological Regime of the Lower Dnieper Section / Hydrobiological Journal – Begell House (United States). Vol. 51, Issue 6, 2015. – P. 75-83.